

Mladí v hledí knihovny

Jiřina Vozdecká

V září jsme se s kolegyní zúčastnili školení s názvem Mladí v hledí knihovny. Tuto dvoudenní událost organizovala Knihovna Třinec, specificky pak jejich Mklub. Sešli jsme se v poměrně hojném počtu, abychom nasdíleli zkušenosti z práce s mládeží. V publiku byli jak knihovníci, kteří už s mládeží pracují, tak i knihovníci pro dospělé, nebo naopak pro ty nejmenší. Dokonce mezi námi účastníky byla i slečna, která do knihovny teprve nastupuje a hned třetí pracovní den byla vyslána na toto školení. Byli jsme dokonce i mezinárodní, neboť mezi nás zavítaly i kolegyně ze Slovenska.

Čtvrtek se nesl ve jménu Memoranda o meziresortní spolupráci, které podepsalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR s Ministerstvem kultury ČR. V praxi to znamená užší spolupráci těchto ministerstev zejména při využívání digitálních technologií v knihovnách, zpřístupnění služeb knihoven co nejširšímu okruhu dětí, žáků, studentů a pedagogů a v neposlední řadě také rozvoj odbornosti specialistů na vzdělávání v knihovnách. Měli jsme to štěstí, že nám téma prezentovala paní doktorka Mazáčová, členka Ústřední knihovnické rady. V průběhu první přednášky od nás sbírala podněty ohledně témat, na která je třeba se zaměřit a která by z této spolupráce mohla těžit nejvíce.

V odpoledních hodinách pak ve své prezentaci *Dožehňme minulost ve vzdělávání* nejprve zopakovala základní body memoranda a následně se věnovala otázce informační a mediální gramotnosti. Za nejdůležitější bod považují rozlišení znalostí a dovedností. Na principu kompetenčního učení jsme si prošli proces získávání dovedností. Informaci jako takovou si musíme nejprve zapamatovat a porozumět jí, abychom ji pak následně mohli postupně aplikovat, analyzovat, hodnotit a až jako poslední krok je tvoření nových informací. První dva z těchto kroků se dají označit jako znalosti, následující čtyři jsou pak na dovednostní bázi.

Vybrojeni novými znalostmi jsme se poté rozdělili do skupinek a v časově omezených intervalech jsme se pohybovali po stanovištích. U každého stolu seděl vždy odborník na jedno téma a na velkoformátový papír zaznamenával naše poznámky. Krom doktorky Mazáčové jsme na stanovištích mohli potkat například učitelské duo, které vedlo diskuzi na téma spolupráce se školami, a nebo Hanu Pietrovou, knihovnici z Třince a organizátorku tohoto semináře, se kterou bylo možné diskutovat o provozních záležitostech.

Ačkoliv byla témata různorodá, jedna otázka se opakovaně objevovala na všech stanovištích.

Co přesně vlastně je knihovník? Jsme lektori? Informační pracovníci? Grafici a specialisté na PR? Pracovníci s mládeží, nebo v podstatě všechno dohromady? Zvládáme zastávat všechny tyto pozice, když jsme na to v menších knihovnách třeba úplně sami?

Návrhů na řešení vzniklo hned několik. Rozšířit řady knihovníků, poskytnout širší spektrum lekcí a školení, vznikla i myšlenka pedagogického minima pro knihovníky-lektory. Z této myšlenky pak vzešel i návrh na užší specializaci knihovníků. Knihovník s pedagogickým minimem by tak vedl lekce pro školy, někdo jiný by řešil zájmové kroužky, třetí kolega k

tomu všemu vytvořil grafické podklady a propagační plán a menší skupina knihovníků by se pak soustředila jen na provoz.

U tématu lekcí jsme zůstali i v podvečerním programu, kdy nám Knihovna Třinec předvedla svoji úvodní, s knihovnou seznamující lekci. K této modelové situaci jsme si pak mohli dosadit naše problémy z praxe a spolu s kolegy z celé republiky přemýšlet nad řešením. Vzhledem k nejisté budoucnosti spojené s pandemií se většina otázek točila kolem toho, co dělat, když ředitel děti do knihovny nepustí, co když bude škola v karanténě a co když nás znova zavrou úplně? Na tyto otázky byli ale kolegové z Třince dobře připravení. Podělili se o své zkušenosti z online prostředí, připomněli svůj dřívější workshop ‘Haló, slyšíte mě? Vidíme se?’ a zároveň vyzdvihovali výhody online přenosu. Žáci neztratí čas přesunem, mohou „přijít“, i když jsou v izolaci a nejsou tak říkajíc vůbec vázáni mapou. Třinecká knihovna i nyní nabízí některé své lekce jak prezenčně, tak v online podobě, a je tak možné, aby se na lekci do Třince přihlásila škola třeba z Plzně. Na závěr nás kolegové z Třince prosili, abychom na základě těchto poznatků zvážili dlouhodobé zařazení online lekcí do nabídky našich knihoven.

V pátek jsme se s Monikou Novosádovou nejprve pořádně rozhýbali protahovacími cviky a pak už nás čekala diskuze o prostředí v knihovnách. Přemýšleli jsme o tom, kde se mladí cítí dobře a jak tuto atmosféru přinést do knihoven. Do tohoto tématu spadala i naše ranní rozcvička, před níž jsme na vlastní kůži pociťovali efekt toho, že už druhým dnem sedíme na židlích a pracujeme s velkým množstvím informací. Nikdo z přítomných tak nemohl popřít, že občasný pohyb, protažení a změna pozice má pozitivní vliv jak na pozornost, tak produktivitu mozku.

Pozitivně naladění jsme se potom pokoušeli definovat mládež, kterou se snažíme nalákat do knihovny, její potřeby a přání. Jen se správně definovanou cílovou skupinou totiž dokážeme nabídnout správný program a úspěšně si mládež udržet. Ale je tu ještě jeden zádrhel, můžeme mít nejlepší možný program, ale nikdo na něj nepřijde, pokud o něm neví. S tímto problémem se dá velmi dobře pracovat pomocí schodů zapojenosti mládeže. Stejně jako po reálných schodech, i po těchto se musí stoupat postupně a přeskokování jednotlivých kroků je přinejlepším obtížné. Pokud nepřijde mládež k nám, musíme my za ní. Knihovna může například vyrazit do terénu a v létě hrát deskové hry v parku, kde se typicky srocuje mládež. Může se zapojovat do conů, festivalů a akcí, které přirozeně zajímají tuto cílovou skupinu. Jako příklad zde uvedu Animefest, který si nenechá ujít žádný fanoušek anime či cosplayů, nebo Gamecon, jenž je doménou fanoušků všech deskových, karetních a dalších nepočítačových her. Když se knihovna zapíše do povědomí mládeže jako příjemné místo, kde se mohou věnovat tomu, co je baví, s největší pravděpodobností se nás poté vydají navštívit. Když vystoupáme po schodech zapojenosti mládeže až na vrchol, můžeme vedení kroužků postupně začít předávat pravidelným návštěvníkům a ve finále jsou pak mladiství schopni organizovat i vlastní větší akce, ke kterým jim knihovna pouze poskytne prostor a případně poradí s detaily.

Nakonec nám zástupci z publika prezentovali své domovské knihovny a jejich programy a prostory pro mládež. Za zmínku stojí zejména Knihovna města Hradec Králové, kde se

besedy nepřednáší, ale jsou hrané, Městská knihovna Polička a jejich Půda, Městská knihovna v Praze s bibliobusy, ve kterých mají krom knihovnických jednotek i únikovou hru, a samozřejmě knihovna Třinec, jež je skutečně průkopníkem práce s mládeží.

Celkově byl seminář plný nejen vědomostí a poznatků, ale také kolegiality, naděje a možností. Díky tomu, že se na něm sešli knihovníci opravdu z celé republiky, jsme měli možnost vzájemně si pomoci, navázat vztahy a spolupráce a hlavně si uvědomit, že na to nejsme sami. Někdo o prostor pro mládež teprve bojuje, jiný pomalu začíná s budováním komunity a jiný bojuje s převáděním akcí do online prostředí. Není to ale nic, co bychom nedokázali překonat. Díky Memorandu se nám otevírají nové cesty, a i když se občas zdá, že je situace neřešitelná, vždy se najde někdo, kdo pomůže a poradí.

Jsme knihovníci pro mládež a jsme v tom spolu.